

ЗМІСТ

АБРАМОВА Маріанна Миколаївна ПОРТРЕТУВАННЯ ЯК МАРКЕР ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	9
АВЕРШИНА Аліна Олегівна МІФОЛОГІЗАЦІЯ ОБРАЗУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ У ВІЗУАЛЬНІЙ КУЛЬТУРІ ВОЄННИХ РОКІВ	12
АЗАРОВА Юлія Олегівна АРХІТЕКТУРА У ПРОСТОРИ PUBLIC-ART	14
АНІСТРАТЕНКО Антоніна УКРАЇНСЬКИЙ СУПРОТИВ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ У ТВОРАХ МЕТАЖАНРУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ІСТОРІЇ	22
АРТЕМЕНКО Андрій Павлович РЕЦИДИВ МОДЕРНІЗМУ В КУЛЬТУРІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	25
БАБІЙЧУК Тамара Василівна ЧАС ЗНАТИ СВОЇХ ГЕРОЇВ (МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЗАХОДУ ЗА ДРАМОЮ «ЛЮДИНА З СОНЦЕМ У КИШЕНІ» В. ДАНИЛЕНКА)	28
БАШКИРОВА Ольга Миколаївна ПОСТКОЛОНІАЛЬНЕ ПИСЬМО: ДИСКУРС ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА ЛИСА	31
БЕНТЯ Юлія Валентинівна ВІД БОРТНЯНСЬКОГО ДО СТАНКОВИЧА: ЕКСПЕРИМЕНТИ НІМЕЦЬКИХ ПОСТАНОВНИКІВ АНДРЕАСА ВАЙРИХА Й АННІ ШЕТЕЛЬ З РАННЬОЮ І СУЧАСНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ОПЕРОЮ.....	34
БЕНЮК Петро Петрович ТВОРЧО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПОЛЯ. КРИХКІСТЬ ТА СТІЙКІСТЬ.....	35
БОГДАНОВА Марина Миколаївна ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИЧНОЇ ПРОЗИ МИТЦІВ-ЕМІГРАНТІВ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	38
БОНДАРЕВА Олена Євгенівна СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ ПРО ВІЙНУ ЯК ПРО ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНИЙ ДОСВІД УКРАЇНСТВА	40
БОРБУНЮК Валентина Олексіївна ВОЄННА ПРЕМ'ЄРА У ПРИФРОНТОВОМУ МІСТІ: ЕРІХ МАРІЯ РЕМАРК НА КОНУ ХАРКІВСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ	43
БОРИШПОЛЬ Ганна Іванівна ДО ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНОГО ДИСКУРСУ ХХ — ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТЬ. КРОС-КУЛЬТУРНЕ МИСЛЕННЯ І МІСЦЕ УКРАЇНИ В СВІТІ	49
БОРОНЬ Олександр Вікторович РЕАЛІЇ НАПОЛЕОНІВСЬКИХ ВОЄН У ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ ШЕВЧЕНКОВИХ ПОВІСТЕЙ	51
БУЛАВІНА Наталія Миколаївна ЯК ХУДОЖНИКИ УКРАЇНИ БАЧАТЬ ВІЙНУ.....	54

ВИШЕСЛАВСЬКИЙ Гліб Анатолійович	
ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ХУДОЖНИХ СПІЛЬНОТ ДО НОВИХ РЕАЛІЙ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.	56
ГОГУЛЯ Марина Петрівна	
ВОЄННА ВІЗІЯ ТВОРЧОСТІ МІЛЕНКА ЄРГОВИЧА	59
ГУЛЄВИЧ Сергій Олександрович	
ВІЙНА МОВОЮ ГРАФІКИ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИСТАВКОВОГО ПРОЕКТУ «КОНЦЕНТРАЦІЯ ВОЛІ»	61
ГУРЕНКО Ольга Іванівна	
ЛОПАТІНА Ганна Олександрівна	
ЛИСЕНКО Людмила Миколаївна	
ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕРАЦІЇ.....	64
ДРОФАНЬ Любов Анатоліївна	
СЛОВО ЯК ЗБРОЯ ІСКРИСТА: ЩО ГАРТУЄ СИЛУ ДУХА	67
ДУБРОВІНА Ірина Володимирівна	
ІНТЕПРЕЗА ГОЛОДОМОРУ ЗА ТВОРАМИ О.ОЛЕСЯ.....	69
КАРМАЗІН Антон Олександрович	
ТВОРЧІ ЗАХОДИ У МУЗЕЯХ КИЇВЩИНИ	72
КЛОПЕНКО Максим Ігорович	
ПРОБЛЕМАТИКА ВІЙНИ ЯК ОСОБЛИВА ЧАСТИНА ЕКРАННОЇ ІСТОРІЇ: КІЛЬКА МІРКУВАНЬ ПРО ПОЛЬСЬКУ ШКОЛУ КІНО	75
КОВАЛЬЧУК Олена Вадимівна	
СЦЕНОГРАФІЧНІ ВИСТАВКИ В УКРАЇНІ ЯК ПРЕЗЕНТАНТИ ЗНАКОВИХ ПРОЦЕСІВ КУЛЬТУРОТВОРЧОГО ПРОСТОРУ	78
КОЛЯДА Андрій Олегович	
ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПЛАТФОРМИ OPEN OPERA UKRAINE: НОВІ ФОРМИ СПІВПРАЦІ З УКРАЇНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ.....	80
КОСИЦЬКА Зінаїда Миколаївна	
ТЕМА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МАЙСТРІВ ВИТИНАНКИ. 2022–2023 РР.	82
КУЛЄШІР Марія Миколаївна	
ЗОБРАЖЕННЯ ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ ІРИНИ ЦІЛИК	85
КУРБАНОВ Георгій Олександрович	
ВІЙНА І МИСТЕЦТВО, ЯК ЗБЕРЕГТИ КУЛЬТУРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД..	88
ЛИТВИНЮК Ольга Іванівна	
ЗАПОЗИЧЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ВИГУКІВ ЕМОЦІЇ ЗДИВУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМИ МОВЦЯМИ	90
МІРОШНИЧЕНКО Маркіян Олександрович	
КІНЕМАТОГРАФІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЕКРАНІЗАЦІЇ ЛІТЕРАТУРИ	93
МУСІЄНКО Наталія Борисівна	
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ	96

НАЙДЕНКО Вікторія Олександрівна СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНА ТЕМАТИКА В ТВОРЧОСТІ ХАРКІВСЬКОГО МИСТЦЯ ВІКТОРА ГОНТАРІВА.....	99
НЕСТЕРЕНКО Андрій Олександрович СТІНОПИС СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОЇ ЦЕРКВИ В С. КРАЙНИКОВО НА ЗАКАРПАТТІ: ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ	101
ПАВЛЮК Ігор Зиновійович (PAVLYUK Ihor) ДИСКУРС ВІЙНИ У ПОЕЗІЇ «АФГАНЦЯ» ВОЛОДИМИРА ПОГОРЕЦЬКОГО	103
ПОЛЯКОВА Марина Володимирівна ВІД «БАТЬКІВЩИНИ-МАТЕРІ» ДО «УКРАЇНИ-МАТЕРІ»: РАДЯНСЬКИЙ МОНУМЕНТ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	107
ПРАВИЛО Ірина Олександрівна АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ АДВОКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ НА ШЛЯХУ ТВОРЕННЯ НОВИХ СМИСЛІВ В УМОВАХ ІСТОРИЧНИХ ВИКЛИКІВ	109
ПРИЛІПКО Ірина Леонідівна ПАМ'ЯТЬ І ТРАВМА ВІЙНИ У МАЛІЙ ПРОЗІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА	112
ПРОТАС Марина Олександрівна ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ: КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА УКРАЇНА ПОМІЖ ПОСТ-ЕТНІЧНИМ ГЛОБАЛІЗМОМ ТА ІДЕНТИЧНІСТЮ	115
ПОНОМАРЕНКО Олександра ПОВЕДІНКА — ОСНОВНИЙ ВИРАЖАЛЬНИЙ ЗАСІБ ХАРАКТЕРУ ГЕРОЯ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ТВОРІ.....	118
РЕЗНІЧЕНКО Юлія Олегівна СЕСТРИНСТВО, КОХАННЯ Й ПІДПІЛЬНЕ ЖИТТЯ В НАРАТИВІ ПОВІСТІ «БЛИЗНИЦЯ» І. СТЕФ'ЮК	121
СЕНДЕЦЬКИЙ Андрій Владиславович КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ХХІ СТ. УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ ОЗНАКИ.....	124
СМОЛЬНИЦЬКА Ольга Олександрівна ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО (ВИТИНАНКИ) УКРАЇНСЬКОЇ КИТАЇСТКИ ЯРОСЛАВИ ШЕКЕРИ ЯК АРХЕТИПНІ ПРИКЛАДИ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ.....	128
СОКОЛЮК Людмила Данилівна ЧИ ПОТРІБНА ХАРКОВУ СКУЛЬПТУРНА ОСВІТА?	131
СОКОЛЮК Оксана Василівна ХУДОЖНІ ВИСТАВКИ НА СУМЩИНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	134
СУГЛОБІНА Катерина Сергіївна «ВНУТРІШНЯ ЕМІГРАЦІЯ»: МОДЕЛЬ ВИЖИВАННЯ МИТЦЯ У ТОТАЛІТАРНОМУ РЕЖИМІ. НА ПРИКЛАДІ КАРЛА АМАДЕУСА ГАРТМАНА.....	136
СУРНІН Микита Сергійович ДИСПЕРСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ. АНТИ-КУЛЬТУРОНІКА.....	139
ФЕДУРУК Олександр Касьянович АКТУАЛЬНІСТЬ ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ ВИКРАДЕНИХ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ЇЇ АГРЕСІЮ В УКРАЇНУ 2022 РОКУ.....	141

ФІСУН Катерина Геннадіївна	
РОЛЬ КРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СЕКТОРІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ.....	144
ФОМІНА Каріна Олександрівна	
АНАЛІЗ ДИЗАЙНУ ТА ДОСВІДУ ВЗАЄМОДІЇ AR ГРИ-РОЗПОВІДІ «НА СХІД ВІД СКЕЛЯСТИХ ГІР»	146
ЧЕПЕЛИК Оксана Вікторівна	
ТЕМА ВІЙНИ В СУЧАСНОМУ ВІДЕО І МИСТЕЦТВІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ	150
ШЕРШОВА Тетяна Вікторівна	
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ: ЗБЕРЕЖЕННЯ СПАДЩИНИ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ.....	153
ШИЛІНА Наталія Євгенівна	
СИМВОЛИ ВІЙНИ У ХУДОЖНІЙ ТВОРЧОСТІ ЗАРУБІЖНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ.....	155
ШКЕПУ Марія Олексіївна	
ВИКЛИКИ ЗА КУЛЬТУРОЮ	157
YUDKIN Ihor	
SPIRAL NARRATION AS THE PRODUCT OF SEMANTIC NET IN THE MYTH-MAKING TEXT FROM THE VIEWPOINT OF MEREOLGY: THE CASE OF H. HESSE AND J.R.R. TOLKIEN	160

БОНДАРЕВА Олена Євгенівна

Головний науковий співробітник кафедри української літератури,
компаративістики та грінченкознавства Київського університету
ім. Бориса Грінченка, доктор філологічних наук, професор

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДРАМАТУРГІЯ ПРО ВІЙНУ ЯК ПРО ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНИЙ ДОСВІД УКРАЇНСТВА

Повномасштабна агресія росіян проти України, маючи ознаки геноцидної війни, покликаної ліквідувати українську державність та знищити українців або назавжди вигнати їх зі своїх територій, багато в чому змінила структуру та змісти сучасної української драматургії, інспірувала пришвидшене лікування її репрезентантів від колоніальної амнезії, змусила частину драматургів переглянути власний життєвий і творчий досвід. Драматурги стали осмислювати війну 2022-2023 рр. не лише з позицій актуальної реальності та співпричетності подіям: вони звертаються до тягlosti протистояння між імперією та українцями, актуалізують абстрактний діахронічний досвід міфічних/намріяних пращурів і конкретних знакових персоналій з підручників історії, а також заглиблюються в екзистенційний досвід власних родин, апелюючи до загнаної у глибини підсвідомого родової пам'яті, про яку десятиліттями у родинному колі не прийнято було говорити — через травму мовчання, стереотипи позірної “незаангажованості” та переконання, що такий гіркий досвід не може повторитися у Європі XXI століття. Фізично переживаючи/проживаючи топос “спускання вглиб”, у замкнений простір підвалів, сховищ, укриттів, українці, осмислюючи війну, метафорично подумки занурюються вглиб власної родової історії — пригадують і проговорюють за давніми колективні травми, актуалізують історію роду/родини, пригадують розповіді бабусь/дідуся, які пережили не лише попередні світові війни, але і голодомор, більшовицькі репресії, депортації, примусове зросійщення. До них або звертаються як до порадників та питомого джерела сили і виживання або, навпаки, зрікаються їх згубного впливу. Драматурги прагнуть осягнути або безперервну історію свого роду як мінімум у трьох поколіннях (“**Мир і спокій**” Андрія Бондаренка, “**Штик**” Алекса Боровенського, “**На переправі через річку Кальміус**” Володимира Сердюка, “**Моя Тара**” Людмили Тимошенко, а у п'єсі “**Віно**” Наталії Ігнат'євої таких поколінь аж сім — саме стільки жінок у діахронії роду по жіночій лінії, уособлюючи єднання, мову, землю, гідність, рід, любов, свободу, допомагають 17-річній дівчині пережити перший шок війни, зайняти проактивну позицію, вижити у прифронтовому місті), або ж, перескакуючи через покоління батьків, звертаються лише до дідуся-бабусь чи навіть прадідів/прабабусь, які теж свого часу пережили війну і чинили спротив росіянам у їх геноцидних намірах щодо українців (“**Принц і Жінка**” Анни Багряної, “**Хроніки евакуйованого тіла і загубленої душі**” Анни Галас).

Пропоную зацентувати кілька трансформацій родової пам'яті українства, актуалізованих сучасною драматургією у зв'язку з російською агресією, особливо її переростанням у повномасштабну геноцидну війну.

- 1) Атака на родову пам'ять українців, спроба зруйнувати її устої. Межовий характер досвіду перших днів повномасштабного вторгнення росіян підкреслюють

метафори миттєвого руйнування колишніх устоїв, атаки ворога на родинну пам'ять та руйнації родових обійсть драматургів в українських селах (**"Моя Тара"** Людмили Тимошенко: від перших вибухів з бабусиною дому в Овручі, де виросла авторка, зірвало дах, ударною хвилею вибило вікна, вона чула це під час телефонного дзвінка від свого батька — і *"це був справжній звук кінця, до якого я не була готова"*; **"Мир і спокій"** Андрія Бондаренка: автор, міркуючи про нереалізоване у багатьох поколіннях його родини *"право на мир і спокій"*, пише драматургічний монолог на тринадцятий день війни, коли через глухе поліське село на півночі України, де народилася його мама, на Київ прориваються російські танки, і на той момент ще зовсім незрозуміло, чим закінчиться екзистенційний двобій російської імперії з вільною українською землею).

- 2) Відверте проговорювання родинних травм перетворення українців на "совків" та спроби сучасників зректися від тоталітарного спадку батьків. У **"Хлібному перемир'ї"** Сергія Жадана батьки головних персонажів у складі советських окупаційних військ служать у ГДР, на цьому спотвореному "совком" поколінні обривається родова пам'ять, знімається з порядку денного питання родоходу, бо нинішнє покоління персонажів пам'ятає лише батьків, чиї цінності вважає для себе дивними і чужими: персонажі нічого не знають про дідів-прадідів та їхні трагічні долі, не мають дітей та онуків, тобто, індивідуалізація колективної пам'яті не підкріплюється ментальним корінням. Глибинна і подієва пам'ять для них відсутні взагалі, а побутова пам'ять постає дірчастою і фрагментарною, деформованим родинним архівом виступають старий фотоальбом зі шкільними фотографіями та дорога матирина шуба з натурального хутра, в яку зашито старі радянські гроші *"на смерть"*. У **"Шансоні"** Лени Лягушонкової протагоністка — *"дочка матері, що шле з москви з заробітків гроші і смски: Слава Україні"* та онука бабусі, яка перетворила власне життя на *"марафон від одного собезу до іншого"* і чекає, *"коли прийде Путін і поцілує її у пупок"*. Показово, що протагоністка виривається з такої родинної трясовини і починає переосмислювати себе.
- 3) Пам'ять про національний опір та репресії, трансгресії жіночого досвіду війни. Таку розмову розпочато текстом **"Гойдалка, або Є в ангелів — від лукавого"** Анни Багряної, яка втілила у художню форму особисту історію своєї бабусі, що пережила депортацію. У п'єсі **"Вона+Війна"** Світлани Спасиби транспоколіннева історія українського збройного опору російській агресії показана через жіночі іпостасі: жінки репрезентують традиційні "чоловічі" структури — УПА, НКВС, ЗСУ, тобто, виступають у ролях, закріплених у суспільній свідомості та літературній традиції за чоловіками. Авторка не робить жіночий дискурс привілеєм сучасної української історії, а показує, що для українства він був актуальним ще під час Другої світової війни і національно-визвольних змагань середини ХХ століття. Анна Багряна драматургічним текстом **"Принц і Жінка"**, навпаки, за різними критеріями протиставляє жіночі долі своєї протагоністки-сучасниці та її бабусі: бабуся звикла бути терплячою, на те, що її чоловік став солдатом, реагувала як на буденність, явивши модель жінки, яка пасивно чекатиме свого чоловіка-воїна, плакатиме ночами, але не вдаватиметься до активної дії; натомість її онука, маючи у мирному житті розмірені буденні стосунки з коханим, піднесено сприймає його рішення добровільно йти до українського війська, вона не відсторонюється від цього рішення, а поділяє його,

вирішивши для себе теж іти на фронт, аби бути із чоловіком поруч. Анна Галас у **“Хроніках евакуйованого тіла та загубленої душі”** у пам'яті про свою прабабаусю, яка під час Другої світової війни “ховала своїх малих дітей від бомбардувань у свіжовиритих могилах на кладовищі у Жмеринці, накриваючи їх подушками і ковдрами, бо хто ж буде скидати бомби на кладовище?”, шукає морального опертя для себе — молодій мамі, якій вдалося вивезти дітей з-під рашистських ракетних атак.

- 4) Стигмати голодомору проступають у кількох сучасних драматургічних текстах, але найпоказовішою тут є **“Маріупольська драма”** Олександра Гавроша, де у споруді Маріупольського театру українські жінки і діти діляться крихтами продуктів, забувають вигляд і запах хліба, а породіллі розтягують денну норму сухої молочної суміші для своїх новонароджених немовлят на кілька днів, і ті постійно кричать від голоду.
- 5) Пережиття нинішньої війни через стигмати Другої світової на українській землі маємо у текстах **“Турі-Рурі”** Юлії Нечай, **“Жив-був Півник”** Анни Галас, **“Переправа через річку Кальміус”** Володимира Сердюка. Вражає кількість абсолютних паралелей між обома війнами, які на транспоколінневному рівні моделюють драматурги: події та контексти обох воєн подеколи настільки схожі, що поколіннево різні персонажі описують їх майже однаковими словами.
- 6) Тяглість досвіду боронити своє бачмо у драмах **“Багнет”** (“Штик”) Алекса Боровенського та **“Кицька на спогад про темін”** Неди Нежданої. Протагоніст першого тексту міркує про те, що багнети проти російської орди нам потрібні ще з часів діда-прадіда, тому відчищає іржу зі свого родового багнета, аби відстояти свою та нашу свободу. Протагоністка другої п'єси чинить персональний опір окупантам та місцевим сепаратистам, які порядкують на захопленій ними донбаській землі — причому не лише тому, що в її персональній історії є два українських Майдани, а й тому, що живе у будинку свого прадіда, який свого часу чинив персональний опір німецьким фашистам.
- 7) Пам'ять про розстріляну, але незнищену культуру — це чи не найважливіший для сучасної драми сегмент особистісного опору, мистецька точка опертя. Олексій Мінько у п'єсі **“Амплуа”** відтворює розмисли акторки Маріупольського театру, якій вдалося вціліти, вирватися з окупації і яка тепер, приміряючи собі роль Маклени Ґраса, свій родовід шукає у взаєминах, творчому тандемі та загибелі репресованих Леся Курбаса і Миколи Куліша. Пам'ять культури дає їй право промовляти від імені “тисяч поховань”.

“Чи є майбутнє? Треба спитати в минулого”, — саме цією цитатою з Олексія Мінька хочу завершити тези, але не розмисли...